

Sakkunnigutlåtanden rörande professuren i statsvetenskap, särskilt grundläggande forskning om offentlig förvaltning, styrning och organisation, i Stockholm

1

Utsedda som sakkunniga vid tillsättningen av professuren i statsvetenskap, särskilt grundläggande forskning om offentlig förvaltning, styrning och organisation, får vi härmed avge följande yttrande:

Vid ansökningstidens utgång 921007 hade följande sökande anmält sig:

Douglas A Hibbs, Jr, Stockholm
Bo Lindensjö, Stockholm
Rune Premfors, Stockholm
Bo Rothstein, Uppsala
Björn Wittrock, Stockholm.
Wittrock återkallade sin ansökan 930921.

Vi har i det följande utgått från den vid ansökningstillfället gällande högskoleförordningen samt fakultetsnämndens anvisningar.

Vid bedömningen har vi förutsatt – i överensstämmelse med högskoleförordningens § 30 – att tjänsteinnehavaren skall ha stark meritring inom det statsvetenskapliga specialområde som definierats som tjänstens ämnesinnehåll: forskning om offentlig förvaltning, styrning och organisation. Denna inriktning bör enligt vår tolkning krävas både vad gäller vetenskaplig och pedagogisk verksamhet vilka skall tillmätas särskild vikt enligt högskoleförordningens § 32.

Vi har härutöver tagit fasta på möjligheten att dels lämna en gemensam beskrivande framställning av de sökandes meriter, dels närmare behandla de två sökande – Premfors och Rothstein – som enligt vår mening i första hand bör komma ifråga för tjänsten. Motiveringen för att ej närmare granska de två övriga

sökandena, Hibbs och Lindensjö, framgår nedan efter en kortfattad redogörelse för deras meriter.

Framställningen avslutas med ett motiverat utlåtande från var och en av oss sakkunniga beträffande de två huvudkandidaterna och rangordningen dem emellan.

Douglas Hibbs (f 1944) avlade mastersexamen vid University of Wisconsin, Madison 1968 och doktorsexamen vid samma universitet 1972. Han var under åren 1970-77 instructor, assistant professor och associate professor i statsvetenskap vid Massachusetts Institute of Technology och 1978-85 professor vid Harvard University i samma ämne. Åren 1986-88 var Hibbs gästprofessor vid Göteborgs universitet i statskunskap och nationalekonomi, vid Köpenhamns universitet i statskunskap (våren 1986) samt vid Aarhus universitet i nationalekonomi (hösten 1988). Han är sedan 1989 anställd som seniorforskare vid Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning.

Hibbs' publikationsförteckning upptar 43 nummer, konferenspapper oräknade. Av dessa har 18 inlämnats för granskning, varav 4 böcker, 9 bokkapitel eller artiklar i internationella tidskrifter samt 5 arbetsrapporter eller manuskript. En av böckerna och några artiklar är författade tillsammans med andra. Hibbs' forskning ligger i gränsområdet mellan statsvetenskap och nationalekonomi med en förskjutning mot nationalekonomi under senare år. Han startade sin forskarkarriär med massdatastudier av förekomsten av våld och politisk instabilitet och förklarar variationerna mellan länder och över tid med sociala, politiska och ekonomiska förhållanden (*Mass Political Violence*, John Wiley 1973). I början av 1970-talet ägnar Hibbs sin forskning åt studier av strejker som rapporteras i flera tidskriftsartiklar av vilka de väsentligaste samlats i *The Political Economy of Industrial Democracies* (Harvard University Press 1987). I denna bok har också samlats artiklar publicerade i ledande internationella tidskrifter från slutet av 1970-talet och till mitten av 1980-talet med studier från Hibbs' tredje forskningsområde: sambandet mellan väljarbeteende och olika

ekonomiskt-politiska variabler. I boken återfinns främst hans studier från Väst-Europa. Motsvarande studier av USA publicerades i *The American Political Economy* (Harvard University Press 1987). Hibbs var med dessa studier en pionjär och är fortfarande en av de tongivande forskarna på det specialområde inom samhällsvetenskapen, främst statsvetenskap och nationalekonomi, som blivit känt som "politisk ekonomi". Sedan slutet på 1980-talet har Hibbs ägnat sig åt studier av lönebildningen i det svenska samhället. Hittills har denna forskning bl a resulterat i skriften *Wage Compression Under Solidarity Bargaining in Sweden* (FIEF No 30, 1990).

Hibbs' forskning karakteriseras genomgående av makroorienterade massdatastudier, kvantitativa metoder och omsorgsfull modelltestning.

Hibbs' undervisningserfarenhet är omfattande och hans pedagogiska skicklighet väl dokumenterad. På forskarutbildningsnivå har han både i USA och Sverige handledt doktorander och givit kurser på främst två områden, dels kvantitativa metoder som tidsserieanalys och tillämpad ekonometri, dels politik och ekonomi i demokratiska industriländer.

Douglas Hibbs är utan tvekan en mycket framstående forskare och lärare. Hans metodiska kunnande skulle vara en stor tillgång för varje statsvetenskaplig institution. Tyvärr faller praktiskt taget hela hans forskning utanför en rimlig tolkning av den aktuella professurens ämnesinriktning. Vi måste därför konstatera att Hibbs inte kan komma ifråga för tjänsten.

Bo Lindensjö (f 1944) avlade kandidatexamen 1969, magisterexamen 1971 och doktorsexamen 1981 vid Stockholms universitet. Han antogs som oavlönad docent 1987. Under åren 1968-75 var han gymnasielärare i filosofi och historia. Därefter har han forskat och undervisat vid Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet och vid Högskolan för lärarutbildning. Sedan 1988 innehar han ett högskolelektorat med forskningsinriktning vid Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

Lindensjös publikationslista upptar 66 nummer, varav 38 insänts för granskning. Bland dessa senare återfinns doktorsavhandlingen, en mindre monografi, ett bokmanuskript, 27 forskningsrapporter, tidskriftsartiklar och bokkapitel av varierande tyngd samt 8 dagstidningsartiklar. Ett visst överlapp finns mellan dessa arbeten och en del utgör förarbeten till eller utvecklingar i anslutning till avhandlingen. Endast ett par av Lindensjös uppsatser har fått internationell publicering. Dagstidningsartiklarna och en del av tidskriftsartiklarna är korta litteraturoversikter, recensioner och debattinlägg.

Lindensjös produktion kan indelas i tre huvudområden med inte helt klara gränser. Ett första område utgörs av hans studier av högskolepolitik. Här märks främst avhandlingen *Högskolereformen. En studie i offentlig reformstrategi* (Stockholm Studies in Politics 20 1981). I denna bok liksom i det andra huvudområdet om skolreformer är statens styrningsförmåga focus i analysen. Flera uppsatser och en monografi *Politisk styrning och utbildningsreformer* (Liber 1986, tillsammans med Ulf P Lundgren) faller inom detta område. Det tredje området utgörs av ett tiotal uppsatser på temat styrning, legitimitet och rättvisa. Hit kan också räknas ett inte helt färdigställt bokmanus *Från planering till ostyrbarhet*. Manuset består av 5 essäer – "Välfärdskapitalismens legitimitetsproblem", "Styrningsmyten", "Från politisk planering till offentlig förnyelse", "Om välfärdsstaten" och "Välfärdsdemokrati och rättvisa". Boken kan ses som en uppsummering av Lindensjös forskning där stats- och förvaltningsteori, politisk teori och filosofi används för att analysera välfärdsstatens begränsade styrbarhet och rättviseproblem.

Lindensjö har bred erfarenhet av undervisning på både grundutbildnings- och forskarutbildningsnivå. Undervisningen på forskarutbildningen har omfattat bl a vetenskapsfilosofi, analysinriktningar, politisk teori och filosofi, kvalitativ metod, rättviseteori samt förvaltning. Han har också varit engagerad i forskarhandledning.

Lindensjös produktion ligger till stor del inom ramen för professurens ämnesområde.

Hans tyngsta enskilda arbete är fortfarande avhandlingen. Ett tiotal större uppsatser och särskilt det opublicerade bokutkastet är ett väsentligt tillskott till hans meritering. Hans produktion är emellertid alltför begränsad för att han skall kunna komma ifråga för tjänsten.

Rune Premfors (f 1947) avlade kandidatexamen vid Stockholms universitet 1971. Han doktorerade vid samma högskola 1980 och antogs som oavlönad docent 1982. Premfors har arbetat som forskningsassistent/forskare, som forskare/högskolelektor samt som högskolelektor vid Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. Han har i flera perioder varit tf professor i statsvetenskap, särskilt planering och förvaltning vid Stockholms universitet och i flera repriser vistats vid universitet i USA.

Den sökandes publikationsförteckning upptar i allt 76 nummer. Av dessa har Premfors till ansökningen fogat 40 nummer. Av dessa 40 nummer är 4 böcker (för en av böckerna står Premfors som redaktör), 13 engelskspråkiga artiklar ur internationella tidskrifter eller samlingsvolym, 5 svenskspråkiga artiklar, 7 rapporter, 2 halvfärdiga bokmanus samt 9 recensioner. Sammantagen är produktionen omfattande. Den saknar heller inte bredd.

I sin egen sammanfattning säger sig Premfors ha koncentrerat sig på tre områden under den övergripande rubriken "kunskap och offentlig politik". De tre områdena berör politik för kunskap, kunskap i politik och problem kring demokrati och kunskap. Tidsmässigt avlöser dessa intresseområden varandra i nämnd ordning. Med något konkretare formulering kan produktionen indelas i fem grupper: politik kring högre utbildning och forskning (12 nummer), generella inlägg rörande policyanalys och utvärdering (6 nummer), utvärdering och policyanalys i Sverige (7 nummer), den centrala förvaltningen i Sverige och den svenska modellen (4 nummer) samt demokrati, kunskap och beslutsfattande (2 nummer). Utanför indelningen lämnar vi recensionerna. I fortsättningen omtalas de viktigaste inläggen enligt den senare indelningen.

I den första gruppen av skrifter noteras först doktorsavhandlingen *The Politics of Higher Education in a Comparative Perspective: France, Sweden, United Kingdom* (1980). Avhandlingen är klart upplagd. Den högre utbildningspolitiken karakteriseras i fyra dimensioner: styrning, omfång, struktur och tillgänglighet. Dessutom berörs politikens prominens. De beroende dimensionerna granskas i ett kapitel var, upplagda på enahanda vis. Först ges en beskrivning av politikutformningen beträffande politikdimensionen över tid i respektive land. Därefter berörs tänkbara determinanter för politiken. Slutligen berörs verkställigheten av politiken och politikens konsekvenser. I ett försiktigt slutavsnitt framkastas uppslag rörande politikens determinanter. Här finner vi makt, ideologi och kultur, ekonomi och demografi, politiken som sin egen orsak, den högre utbildningens organisation och marknad.

I avhandlingen tangerar två traditioner varandra, studier av utbildningspolitik och jämförande policyanalys. Ämnesvalet är intressant och frågeställningarna relevanta.

I nära anslutning till avhandlingen har författaren skrivit 6 engelskspråkiga artiklar. I *National Policy Styles and Higher Education in France, Sweden and the United Kingdom* (1981) presenteras en egenskapsrymd för granskning av politisk stil i olika länder. Politiken inom utbildningsområdet bekräftar den internationella litteraturens syn på de tre ländernas politiska stil. I *Values and Value Tradeoffs in Higher Education Policy* (1982) karakteriseras den svenska högskolepolitiken beträffande förekomsten av några slag av värderingar: jämlikhet, vetenskaplig kvalitet, autonomi, mottaglighet för samhälleliga krav samt effektivitet. Han påvisar – genom att parvis ställa värderingarna mot varandra – de motsättningar och avvägningar som förekommer i svensk högskolepolitik. I artikeln *Integrated Higher Education: The Swedish Experience* (1983) utvärderas enhetlighetsreformen i svensk högskolepolitik. Teorin bakom reformen sammanfattas och det frågas efter om politikens fäder räknat rätt. Utvärderingen utmynnar i uppfattningen att politikens explicita mål inte har nåtts särskilt väl. Detta be-

ver emellertid inte bara bero på att beslutsfattarna räknat fel. Vi bör även beakta den knappa ekonomin och reformmotstånd bland verkställande grupper för att förstå utfallet av reformen. Artikeln *Analysis in Politics: The Regionalization of Swedish Higher Education* (1984) granskar med utgångspunkt i Lindblom och Wildavsky den roll analys och forskning har för placeringen av svenska högskolor. Tre olika beslutsprocesser granskas med resultatet att analys och forskning tillskrivs en ringa roll i sammanhanget. Den sociala växelverkan och den partiska analysen spelar en stor roll. En viss stödjande betydelse har dock beslutsfattandets analytiska komponenter. Resultatet förstärks i den bredare undersökningen *Research and Policy-making in Swedish Higher Education* (1984). I tillägg till lokaliseringspolitiken granskas här fyra ytterligare policyaspekter. Slutsatserna förblir dock de samma, analysens betydelse är marginell, men den kan i vissa fall påvisas, t ex i enlighet med enlightenment-modellen och som underlag för partisk analys. Inom detta artikelblock skall slutligen nämnas artikeln *Numbers and Beyond: Access Policy in an International Perspective* (1984) i vilken tillgängligheten av högre utbildning granskas i ett antal länder. Premfors ger en översikt av den högre utbildningens expansion och av den politik som bedrivits för att öka tillgängligheten. I ett slutavsnitt anlägger han ett normativt perspektiv och argumenterar för en förändrad tyngdpunkt inom utbildningspolitiken. Han är särskilt mån om att stävja det meritokratiska inslaget i västliga demokratier, ett inslag som bara förefaller att växa sig starkare.

Till det utbildningspolitiska blocket kan vi även räkna den av Premfors editerade konferensvolymen *Higher Education Organization: Conditions for Policy Implementation* (1984). Premfors' bidrag utöver redigeringen är en kort inledning samt en längre artikel. I artikeln *Implementation Strategies in Higher Education* diskuteras inledningsvis centrala ståndpunkter inom implementeringsforskningen. Därefter ges en organisationsteoretisk översikt beträffande högre utbildning. I förhållande till Sverige diskuteras sedan kritiskt

de resultat Lane & Fredriksson kommit till, särskilt deras "Public Administration Model". Framställningen avslutas med synpunkter på implementeringsforskningen. Författaren argumenterar för att Sverige slagit in på en överdriven och inte riktigt resultatrik forward-mapping strategi. Det viktiga är att inse modellens begränsningar, allt kan inte styras centralt och a priori. Han rekommenderar därför, särskilt på de mer substantiella sidorna av politiken, att man utnyttjar en blandning av forward- och backward-mapping. Till artikelblocket kunde slutligen en artikel om statliga utredningar nämnas. Den tillför dock inget nytt till de redan nämnda artiklarna.

Författarens forskningspolitiska bidrag finns rapporterat framför allt i boken *Svensk forskningspolitik* (1986). Här ges en beskrivning av den svenska forskningspolitikens utveckling sedan 1940-talet till mitten av 80-talet. Tyngdpunkten i den beskrivande framställningen ligger på det som kallas den nya forskningspolitikens andra steg, dvs åren 1982-83 när 1984 års forskningspolitiska beslut bereddes. I ett kort analytiskt kapitel klassificeras forskningspolitiken, särskilt den nya forskningspolitiken, med avseende på organisation, styrform och beslutsfattande. Det argumenteras för att Sverige rört sig från pluralism till koordinering. Samtidigt har politik, byråkrati och korporatism stärkt sin ställning bland styrformer på bekostnad av forskarstyre och marknad. Ur beslutsperspektiv har en förskjutning ägt rum från inkrementalism till mixed-scanning. De beskrivande avsnitten ger en bild av hur ett tidigare mindre uppmärksammat politikområde dras in i det centrala beslutsfattandet enligt de då tongivande rationalistiska planeringsföreställningarna. Samtidigt kan vi ta del av de frustrationer som centrala beslutsfattare erfor. Mot denna bakgrund avslutar Premfors boken på ett för honom karakteristiskt sätt, dvs genom att föra ett normativt resonemang om en nygammal forskningspolitik. Huvudtesen i argumenteringen är att forskningspolitik är ett område som av flera skäl inte är väl ägnat för central detaljstyrning. Vi bör beakta att olika områden inom forskningspolitiken motiverar olika långt gående

styrning. Sålunda kan högskolor och forskningsråd styras genom mer forskarstyre, sektors-FoU genom mer politisk styrning och industri-FoU genom mer marknadsstyrning.

I artikeln *Samordning eller summering? Den forskningspolitiska processen i kanslihuset* (1987) utvidgas den omtalade boken något genom beaktande av beredningen av 1987 års forskningspolitiska proposition. Rapporten *Forskningsmiljö i högskolan – en kunskapsöversikt* (1986) ger på UHÄ:s uppdrag en översikt av forskning om forskningsmiljön i högskolan. Rapporten har strukturerats kring styrning och organisation, forskningsmiljöers storlek, resurser och incitament samt kreativitet i forskningssammanhang.

Inom det andra blocket av publikationer, generella inlägg rörande policyanalys och utvärderingar, finner vi 6 publikationer. Bland dessa finns läroboken *Policyanalys* (1989) samt artiklar som på motsvarande översiktliga sätt sammanfattar tänkandet inom området. Dessa är *Social Research and Public Policy Making: an Overview* (1979), *Review article: Charles Lindblom and Aaron Wildavsky* (1981), samt *Utvärderingar i offentliga beslutsprocesser* (1986). Till blocket kan även hänföras rapporten *Genomförande och utvärdering av offentlig politik* (1981). Slutligen har vi inräknat ett färskt bidrag till gruppen, *Knowledge, Power and Democracy. Lindblom, Critical Theory and Postmodernism* (manus 1992).

Den sistnämnda uppsatsen bör särskilt beröras. Premfors sammanfattar i den debatten mellan postmodernister och anhängare av kritisk teori. Han relaterar sedan denna debatt till de ståndpunkter som Lindblom företräder i boken *Inquiry and Change*. Lindblom uppfattas placera sig mellan de båda debatterande skolorna samtidigt som han går ett steg vidare. Här formulerar Premfors centrala ståndpunkter som han vidareför i ett tillsvidare opublicerat bokmanuskript.

Det tredje publikationsblocket berör utvärdering och policyanalys i Sverige (7 publikationer). Vi kan här först notera en kunskapsöversikt, *Besparingspolitik* (1982). Ett mer analytiskt diskuterande inlägg är *Coping with Budget Deficits in Sweden* (1984). Centralt i

framställningen är växelverkan mellan politik och ekonomi. I två deskriptiva framställningar i *Nordisk Administrativ Tidsskrift* har Premfors diskuterat *Effektivitetssträvanden i svensk statsförvaltning* (1984) samt *Policyanalys i Sverige* (1984). Det rör sig om beskrivningar av institutionell utveckling och om tankesättet bakom det. Några egentliga analytiska inslag ingår inte i översikterna.

En strävan i den analytiska riktningen företräder artikeln *Utvärderingsverksamhet på central förvaltningsnivå* (1987). I denna rapporteras en kartläggning av nio centrala myndigheters utvärderingsverksamhet. Kartläggningen görs dels genom en nyansering av den beroende variabeln utvärdering (7 vägledande frågor), dels genom att söka efter förklaringsgrunder för satsning på utvärdering. I artikeln *Scientific Bureaucracy? Research Implementation and Swedish Civil Servants* (1991) förskjuts intresset för kunskapsanvändning till individnivån. Det rör sig om en enkel avrapportering av svar från omkring 150 topptjänstemän i Sverige. Slutsatsen blir att resultaten, trots att de kan vara behäftade med brister, klart visar, än en gång, att Sverige, såsom allmänt antas, är mycket kunskapsorienterat, att man lägger vikt vid att tänka efter före. Rapporten *Privata konsulter i offentlig förvaltning* (1985, med Eklund och Larsson) utgör en preliminär diskussion och kartläggning av privata konsulter inom framför allt det offentliga management-området. Diskussionen uppmärksammar marknadsorienteringstrender inom offentlig förvaltning. Några basuppgifter om privata konsulter ges i stöd av en enkät och tankar förs fram om möjligheten och vikten av att värdera vad denna privatisering kan tänkas föra med sig.

Inom det fjärde blocket av publikationer (4 nummer) finner vi först en föreläsning, *Framtidens förvaltning: Offentlig, privat, blandad?* (1986) I den mer omfattande artikeln *The 'Swedish Model' and Public Sector Reform* (1991) granskas tillkomsten av en förvaltningspolitik i Sverige samt karakteriseras innehållet i och motsättningarna kring densamma.

Huvudinsatsen inom detta block är det oavslutade bokmanuskriptet *Regeringen och framtiden: Framtidsgruppen 1982-1988* (1992). I manuskriptet ingår de fyra första kapitlen i den tilltänkta boken. Frågan gäller en utvärdering av framtidsgruppen, en nyordning för den socialdemokratiska regering som trädde till efter de borgerliga åren. Premfors vill särskilt granska huruvida de mer samordnade och framförhållande ambitionerna lagt spår i regeringens dagordning. En värdering av texten låter sig knappast ännu göras eftersom de egentliga analytiska avsnitten saknas. Till detta block har vi slutligen räknat en välskrivna översikt av svensk förvaltningsforskning, *Förvaltningsforskning i Sverige* (1985).

Den femte och senaste intresseinriktningen hos Premfors upptar två nummer. Vi uppmärksammar utkastet till boken *Den starka demokratin* (1992). Det rör sig åter om de fyra första kapitlen i ett mycket ambitiöst projekt. Vi kunde säga att Premfors med detta arbete vill skapa en övergripande syntes av praktiskt taget allt han tidigare producerat. Utgångspunkten är tre demokratiföreställningar som han kallar den tunna, den snabba och den starka demokratin. Dessa är inte likvärdiga i hans framställning. Han vill uttryckligen argumentera för och fördjupa föreställningen om en stark demokrati genom att kontrastera detta favoritalternativ mot de båda andra föreställningarna. Detta görs genom att lyfta fram tre problemområden som demokratiföreställningar bör säga något om, meritokrati-problemet, byråkrati-problemet och plutokrati-problemet. Analysen läggs upp så att varje problem får ett eget kapitel (här ingår kapitel om de båda första problemen) i vilket först några grunddistinktioner införs. Dessa relateras sedan resonera till de tre demokratiföreställningarna. Meritokrati-problemet berör t ex kunskapens plats och här skiljer Premfors mellan olika föreställningar, scientism, kritisk rationalism, kritisk teori, postmodernism och vad vi kanske skall kalla lindblomianism. Det lindblomska begreppet probing står centralt för att förstå den kompromiss som den starka demokratin utgör mellan en alltför anarkistisk

postmodernism och en alltför sanningsinriktad kritisk teori.

Premfors har en betydande erfarenhet som lärare både på grundutbildningsnivå och på forskarutbildningen. På grundnivån har han spelat en aktiv roll för att utveckla och förnya förvaltningsutbildningen vid Stockholms universitet bl a genom att införa case-metodik i studierna. Han har också författat läromedel. Den tidigare nämnda läroboken *Policynanalys* används vid flera universitet i den grundläggande utbildningen. På forskarutbildningen har han i flera år gett en 10-poängskurs i "policystudier" och handlett ett flertal forskarstuderande varav två letts fram till disputation. Han har också erfarenhet som ledare för flera projekt och som forskningsinformatör.

Bo Rothstein (f 1954) avlade kandidatexamen vid Lunds universitet 1979 och doktorsexamen vid samma universitet 1986. Han antogs som oavlönad docent vid Uppsala universitet 1992.

Rothstein var ett antal år efter kandidatexamen anställd vid Lunds universitet som forskningsassistent och efter disputationen anställdes han som forskare vid Uppsala universitet. Förutom att han innehaft en rad andra tillfälliga anställningar i Sverige och i Danmark har han vistats som gästforskare vid europeiska och amerikanska universitet. Sedan 1992 är han anställd som högskolelektor vid Uppsala universitet.

Rothsteins produktion omfattar allt som allt 67 arbeten. Här ingår 2 böcker, ett bokmanuskript och 25 tidskriftsartiklar, av vilka en del publicerats i internationella tidskrifter. Dessutom föreligger en rad opublicerade arbetspapper och ett avsevärt antal recensioner och debattinlägg.

I Rothsteins vetenskapliga produktion kan iakttagas två huvudspår. Det ena kan föras tillbaka till början av hans karriär. Det kulminerar med doktorsavhandlingen *Den socialdemokratiska staten* (1986) och sträcker sig fram till i dag. Denna forskning ägnas åt välfärdsstaten i dess svenska socialdemokratiska utformning. Det andra huvudspåret är nyare. Det har tills vidare kulminerat i boken *Den korporati-*

va staten (1992). Bland Rothsteins mindre arbeten finns några enstaka som faller utanför de två huvudkategorierna. Dessa arbeten anknyter dock i stor utsträckning till problemställningar, karakteristiska för förstnämnda huvudspåret.

Rothsteins arbeten om den socialdemokratiska välfärdsstaten tar avstamp i nyare marxistisk teori. Problemen formuleras emellertid så att de kan göras föremål för empirisk analys. Dessutom kombineras och jämföres marxistisk teori hela tiden med annan politologisk teori. I hans arbeten om välfärdsstaten dras sålunda klassisk byråkratiteori in tillsammans med nyare organisationsteori. Rothstein intresserar sig också för implementeringsteori och implementeringsforskningen. Motiveringen för detta är att välfärdspolitiska mål, som förutsätter statlig intervention och omfördelning, endast kan realiseras i den utsträckning den programsatta politiken också genomföres administrativt. Enligt Rothsteins genomgående tes finns det – helt i överensstämmelse med implementeringsforskningen – ingen säkerhet för att detta kommer att inträffa. Hans resonemang är för det första, att byråkratiska organisationer inte garanterar implementeringen av välfärdspolitiska program, som förutsätter en hög grad av intervention på marknaden eller strider mot samhällets strukturer i övrigt. Den weberska byråkratin borgar endast för formrationalitet. För det andra påstår Rothstein att en målrational implementering av de socialdemokratiska välfärdsprogrammen är beroende av förmågan att bygga upp en alternativ administrativ organisation. En sådan organisation finner Rothstein – med inspiration från Göran Therborn – i den så kallade kaderförvaltningen. I motsats till den byråkratiska förvaltningens principer om rekrytering och befordran efter meritprincipen, läggs tyngdpunkten i kaderförvaltningen på anställning av medarbetare som identifierar sig med politikens mål. Detta uppnås i praktiken genom anställning av ledning och medarbetare med anknytning till arbetarrörelsen. Rothsteins ambition är att testa denna hypotes empiriskt. Detta sker genom en systematisk komparation av två fall: det ena är svensk arbetsmarknads-

politik med särskilt fokus på den kaderorganiserade Arbetsmarknadsstyrelsen. Det andra är den traditionellt organiserade Skolöverstyrelsen.

Jämförelsen mellan de två faller stödjer enligt Rothstein hans tes. Den kaderorganiserade Arbetsmarknadsstyrelsen har således en hög grad av måluppfyllelse vad gäller svensk samsättningspolitik; däremot realiserar den traditionella ämbetsmannadominerade Skolöverstyrelsen inte de mål som lagts till grund för den svenska enhetsskolan.

Rothsteins andra huvudområde dominerar som tidigare nämnts av boken *Den korporativa staten* (1992). Den framstår som ett teoretiskt och empiriskt bidrag till förståelse av samspelet mellan staten och intresseorganisationerna, särskilt samspelet mellan den offentliga förvaltningen och organisationerna. Detta gäller i flera avseenden. Bokens utgångspunkt är en teoretisk diskussion av korporatismproblemet som sätts in i ett bredare sammanhang. Således gör Rothstein upp med den traditionella förvaltningsforskningens syn på förvaltningens roll i samhället. Samtidigt diskuteras korporatismproblemet i relation till den offentliga politikens utveckling sedan mellankrigstiden, korporatismen som ett möjligt led i en reformistisk strategi och korporatismens politiska, ekonomiska och samhällsliga konsekvenser. Den teoretiska diskussionen utgör utgångspunkten för den empiriska analysen. I kap 7-15 genomföres således en historisk-institutionell analys av nio olika ämnesområden som sträcker sig från arbetsmarknadspolitiken över näringspolitiken till välfärdspolitiken samt regleringsområden som alkohol- och miljöpolitik. Det genomgående problemet i de historiska analyserna är frågeställningen om, i vilken omfattning politikens utveckling kan förklaras med de korporativa strukturernas olika utformning och styrka. I bokens sista del vänder Rothstein tillbaka till de mera generella teoretiska teman, som behandlades i de första kapitlen. Med stöd av de empiriska analyserna framhäver han, hur en historisk-institutionell infallsvinkel kan vara fruktbar som ram för analysen av och förklaringen på, varför det i Sverige under en lång period har utvecklats

starka korporativa strukturer och på vissa policyområden en korporativ förvaltning.

Huvudvikten i det föregående är lagd på Rothsteins två av tre större arbeten, trots att han också producerat en lång rad tidskriftsartiklar. Detta har sin förklaring. Det är nämligen vid en samlad läsning av Rothsteins vetenskapliga produktion slående, i vilken omfattning han upprepat sig själv. Detta gäller speciellt den tidigare delen av produktionen, dvs de arbeten som ägnas åt administrativa implementeringsproblem. Även om den analytiska infallsvinkeln kan variera något från arbete till arbete, kan det ofta konstateras, att grunden varpå analysen genomförs är den samma som i avhandlingen från 1986. Artiklarna framstår därför i ganska hög grad som upprepningar av argumentationen mot den stela och borgerliga byråkratin och för den flexibla engagerade kader-administrationen.

Detta hindrar dock inte att dessa arbeten ibland leder fram till andra och självständigt intressanta problem. Som exempel kan nämnas arbetena om Gustav Möller som välfärdspolitisk arkitekt och strateg. Detsamma gäller de teoretiska arbeten om aktör-strukturproblematiken, som liksom Rothsteins andra arbeten är förankrade i en bred kunskap i politologisk teori och forskning. Nämnas i detta sammanhang bör också de två arbeten, som har Desmond King som medförfattare. Båda är en klar förlängning av doktorsavhandlingen. Men analysen tillförs nya aspekter genom en utvidgning av komparationen till arbetsmarknadspolitiken i både Sverige och Storbritannien, respektive en bredare krets av västländer. Således vidareutvecklas här den historiska institutionalismen, som gradvis tagit form i Rothsteins andra arbeten.

På motsvarande sätt finns det en klar tendens till förnyelse i andra av Rothsteins arbeten från de senaste åren. Särskilt förtjänar det icke publicerade APSA-pappret (1992) om rättfärdiga institutioner uppmärksamhet. Här argumenteras med kraft för den politiskt institutionella analysen som alternativ till både individualistiska och normmässiga förklaringar.

Rothstein har bred pedagogisk erfarenhet av grundutbildning på statsvetenskapens alla del-

områden. Till meriteringen hör också att han redigerat och bidragit till en allmänt använd lärobok, *Politik som organisation: Förvaltningspolitikens grundproblem* (SNS 1991). På forskarutbildningsnivå har han varit huvudlärare på en kurs i jämförande politik och delansvarig för en metodkurs och en kurs i politisk teori. Han har även viss erfarenhet av forskarhandledning. Rothstein har också aktivt förmedlat information om sin forskning till en bredare publik i föredrag och artiklar.

2

Det fremgår af den indledende beskrivende bedømmelse af de 4 tilbageværende ansøgere, at valget alene står mellem to af dem, Rune Premfors og Bo Rothstein. Begge har en ganske omfattende videnskabelig produktion. Deres produktion ligger tillige klart inden for de dele af politologien, som professoratet sigter imod. Det vil sige grundlæggende forskning om offentlig forvaltning, styring og organisation.

Det kunne være nærliggende at spørge, hvorvidt der er afgørende forskel på de to ansøgers produktion med hensyn til omfang og bredde. Det er næppe tilfældet. Premfors' produktion er ganske vist større, når der tages hensyn til antal publicerede numre. Men det er i denne sammenhæng væsentligt, at han har en væsentligt længere forskeranciennitet end Rothstein. Samtidig gælder for begge, at der er ikke ubetydelige overlapninger inden for deres produktion. Også i henseende til forskningsmæssig bredde står de to ansøgere lige. Deres produktion præges af klare tyngdepunktområder, som dog ikke har fortrængt interessen for andre forskningsmæssige problemstillinger.

Med hensyn til pædagogiske kvalifikationer og med hensyn til kvalifikationerne som forskningsledere og -administratorer er det væsentligt at understrege, at de sagkyndiges grundlag for at foretage en realitetsvurdering er svage. Det kan alene fastslås, at såvel Premfors som Rothstein har mangeårige pædago-

giske erfaringer fra undervisning m.v. på universitetsniveau.

Det er på disse – formelle – kriterier således ikke forsvarligt grundlag for att differentiere vurderingen af Premfors' og Rothsteins kvalifikationer. En prioritering af de to ansøgere må herefter udelukkende bero på vurderingen af kvaliteten og originaliteten i deres videnskabelige produktion, herunder på deres gennemslagskraft i den internationale politologiske forskning. Med henblik på en sådan afsluttende prioritering vurderes i det følgende de to ansøgers produktion ud fra de nævnte kvalitative kriterier.

En stor del af *Rune Premfors'* forskning har været policy-studier. Hans hovedindsatsområde har været studier af uddannelses- og forskningspolitikken. Der er dels tale om studier af svensk politik, dels komparative studier. I begge tilfælde har Premfors' publikationer mange træk til fælles med den internationale policyforskning. Det vil sige, at hans arbejder er forholdsvis bredt beskrivende. I det omfang en komparativ analyse indgår i dem, er der tale om meget makroorienterede sammenligninger. Den trækker i alle tilfælde på et meget stort materiale og demonstrerer forfatterens indgående kendskab til det område, som han beskæftiger sig med. Grundlaget er en kombination af et omfattende dokumentarisk materiale og et stort litteraturkendskab.

Premfors' policy-analyser har imidlertid visse begrænsninger. De begreber og modeller, som danner udgangspunkt for analyserne er ofte meget brede. Et godt eksempel er inddragelsen af "policy-style"-begrebet i den komparative analyse af politikken vedrørende de videregående uddannelser i tre forskellige lande. Endnu vigtigere er det, at disse policy-studier ofte får en ret bred, deskriptiv karakter, fordi der, for så vidt i overensstemmelse med traditionen, ikke tages udgangspunkt i nogen velafgrænset og velbeskrevet teori eller, hvad der følger heraf, i mere præcise hypoteser. Konsekvensen er ut fra et kritisk synspunkt, at denne del af Premfors' forskning fortrinsvis har interesse for politologer og andre forskere, som har uddannelses- og forskningspolitikken som deres primære arbejdsfelt. Derimod er bi-

draget til den almene udvikling og videnskumulation inden for studiet af offentlig politik naturlig nok mindre. Det er på denne baggrund ikke overraskende, at Premfors' internationale publiceringer på grundlag af disse empiriske studier af uddannelses- og forskningspolitikken, synes rettet mot forskere, som netop har specialiseret sig inden for samme sagområde snarere end mot politologer og forvaltningsforskere generelt.

Det betyder på ingen måde, at Premfors savner teoretisk interesse og indsigt. Det demonstreres for det første til dels i de uddannelsespolitiske analyser. For det andet har han demonstreret i en række internationalt publicerede arbejder. Disse arbejder beskæftiger sig mere generelt med policy-analysen og med policy-evalueringer. Gennemgående i dem er en stærk interesse for og dybtgående kendskab til Lindblom's teoretiske arbejder. Der er tale om kritisk diskuterende oversigtsarbejder. Inden for deres genre har de en meget høj kvalitet. De bedste af dem kan vise sig at få en blivende værdi som meget dækkende referencearbejder. De fremstår derfor som teoretisk-videnskabelig formidling på et meget højt niveau, hvor målgruppen er andre fagfæller. Premfors har med dem ydet sit utvilsomme værdifulde bidrag til en international tilstandsvurdering af fremstående teorier om offentlig politik.

Arbejderne inden for de andre områder må vurderes ud fra to forskellige synspunkter. Således bidrager de alle klart til at give Premfors en bredere profil inden for forskningsområdet offentlig forvaltning og styring. Dernæst er der en klar kontinuitet i dem, som på en positiv måde viser, hvorledes Premfors er i stand til at udnytte og bygge videre på sin forskning inden for det uddannelsespolitiske område, når det kommer til studiet af andre felter. Det sidste synes også at gælde hans seneste arbejde om det stærke demokrati, som imidlertid kun foreligger i et uafsluttet manuskript.

Bo Rothsteins forskning domineres af to hovedindsatsområder, analysen af den svenske velfærdsstat og af svensk korporatisme. Inden for de to områder afsløres på én gang en bety-

delig styrke og nogle svagheder i hans produktion.

Analyserne af velfærdsstaten tager udgangspunkt i et grundigt og velgennemarbejdet analyseoplæg. Det demonstrerer Rothsteins udtrykkelige bevidsthed om de metodiske fordele og ulemper, som knytter sig til analysen. Det samme positive indtryk giver hans kompetente teoripræsentation og de hypoteser, som udledes af hans teoretiske ramme. Det klart positive indtryk forstærkes yderligere, når man i vurderingen inddrager den grundige empiriske analyse, som gennemføres på grundlag af et betydeligt dokumentarisk materiale samt interviews med centralt placerede aktører.

Det er væsentlige kvaliteter. På nogle punkter hindrer det ikke, at Rothsteins analyse af velfærdsstaten kan være sårbar over for kritik. Det er ganske vist indiskutabelt, at Rothstein giver et grundigt og systematisk metodisk oplæg til sin komparative analyse af henholdsvis arbejdsmarkedspolitikken og uddannelsespolitikken. Analysen svækkes dog i nogen grad af, at der i den oprindelige svensksprogede version af afhandlingen ikke gøres tilstrækkeligt for kritisk at prøve konklusionernes robusthed. Det gælder specielt hovedkonklusionen, som angiveligt bekræfter hypotesen om den kader-organiserede arbejdsmarkedspolitikens overlegenhed i forhold til den bureaukratisk organiserede skolestyrelse. Selv om dette problem eksplicit diskuteres i den senere engelsksprogede og selvstændigt omarbejdede version af afhandlingen, er resultatet fortsat ikke fuldstændigt overbevisende. Det skyldes, at den gennemførte komparation af de to cases ikke fuldt ud kan bære den. Med inddragelsen af netop implementeringsforskningen i analysen, havde det været nærliggende i højere grad at interessere sig for forskellene i de to policies' mål og indhold. Ligeledes burde han have lagt væsentligt større vægt på skolepolitikens kommunalisering, end den primære fokusering på skoleoverstyrelsen tillader.

Sammenfattende er det imidlertid væsentligt at fastholde, at der er tale om et dristigt og ambitiøst arbejde, hvor en politolog, som er klart inspireret af marxistisk statsteori, formår at

kombinere teoretisk indsigt herfra med anden politologisk teori og forskning. Samtidig må det som en væsentlig positiv kvalitet fremhæves, hvorledes Rothstein med dette udgangspunkt formår at formulere spændende og testbare empiriske hypoteser, som gøres til genstand for en i hovedsagen vellykket empirisk afprøvning.

Analyserne af svensk korporatisme, der domineres af bogen *Den korporativa staten*, står i sammenligning hermed væsentligt stærkere. Der er på alle måder tale om et originalt og interessevækkende bidrag til forståelsen af samspillet mellem forvaltningen og interesseorganisationerne. Det gælder i flere henseender.

For det første udmærker bogen sig teoretisk i forhold til den internationale korporatisme-litteratur. Den er langt mere eksplicit i sine grundlæggende antagelser og i sin begrebsudvikling og modelbygning. For det andet kobler den på forbilledlig vis forskellige analytiske ansatser sammen. Der lægges hverken ensidig vægt på struktur- eller aktørforklaringer. I stedet kombineres de to tilgange i et institutionelt perspektiv. Denne ansats til en institutionel teori, som på denne måde udvikles, fremhæver for det tredje på frugtbar vis samspillet mellem en langsigtet historisk-institutionel udvikling og aktørernes kortsigtede strategiske overvejelser. For det fjerde er den empiriske analyse i denne bog særdeles stærk. Herved adskiller den sig også fra en del af den øvrige korporatisme-litteratur.

Tilsammen giver disse egenskaber bogen en betydelig analytisk styrke. Klassiske problemer så som kollektiv handlings-dilemmaet og de korporatistiske strukturers mulige bindinger til den socialdemokratiske arbejderbevægelse diskuteres kompetent. Samtidig formår Rothstein at inddrage en række problemer fra nyere marxistisk teori. Endelig bidrager han også til forståelsen af legitimerings- og styringsproblemer i offentlig politik. Selv om man kan mene, at Rothstein ind imellem har et vel forklaret syn på den korporative stats forvaltnings- og styringssystem, fremstår hans bog sammen med de øvrige arbejder inden for det

te område, som originale forskningsbidrag af international klasse. 3

Som det fremgår af den indledende beskrivende redegørelse for Rothsteins produktion er der overlappninger mellem forskellige arbejder. De nyere arbejder, som ligger fra hans hånd, og som dels syntetiserer hans velfærdsstatsforskning, dels peger i retning af historisk-institutionelle analyser på komparativt grundlag bekræfter dog, at der er tale om en videnskabelig produktion, hvis kvalitet er betydelig og over tid stigende. Der er næppe tvivl om, at Rothstein vil gøre sig gældende internationalt.

Sammenfattende er det min vurdering, at såvel Rune Premfors som Bo Rothstein er kvalificerede til det opslåede professorat i politologi inden for områderne offentlig forvaltning, styring og organisation. Afgørende ved prioriteringen mellem de to ansøgere må herefter, jvf. indledningen, være en vurdering af kvaliteten af deres videnskabelige forskning. For begge gælder, at den kendetegnes ved en koncentration om emner, der allerede blev taget op tidligt, idet Rothstein dog metodisk og teoretisk har udviklet sig mest. Rothstein fremstår samtidig som en mere systematisk og teoretisk bevidst forsker i sine empiriske analyser. Det præger allerede velfærdsstatsanalysen, om end den som nævnt skæmmes af visse svagheder. Mere afgørende er derfor efter min vurdering det originale og nybrydende arbejde om den korporative stat, som har international klasse. Disse kvaliteter skal på godt og ondt holdes op mod Premfors' mindre dristige og mere traditionelle analyser af et politisk sagområde, som sammen med hans teoretiske oversigtsarbejder tegner billedet af en habil og kompetent politolog. Kvalitativt når han dog ikke Rothsteins niveau, ligesom han næppe heller har samme potentiale for at tilføre forskningsområdet ny tænkning og dynamik. Konklusionen er derfor, at Bo Rothstein bør foretrækkes ved besættelsen af det opslåede professorat.

Jørgen Grønnegård Christensen

Det återstår så att närmare bedöma och jämföra de två huvudkonkurrenterna, Premfors och Rothstein. Först kan konstateras att båda har praktiskt taget hela sin vetenskapliga produktion och stor undervisningserfarenhet inom tjänstens ämnesområde. Båda är utan tvekan kompetenta och det är inte alldeles lätt att skilja dem åt. Vid prövningen av deras vetenskapliga skicklighet begränsar jag mig till deras huvudarbeten.

Premfors startar som policyforskare på ett avgränsat fält: högskolepolitik. Avhandlingen är här den tyngsta meriten. Den är väl förankrad i policyteori, systematiskt jämförande och väl skriven. De jämförda kategorierna är grova och man kan ifrågasätta värdet av det avslutande kapitlets tentativa förklaringsförsök med många vitt definierade förklaringsfaktorer. Flera uppsatser, de flesta publicerade i internationella tidskrifter, breddar och fördjupar avhandlingens problemområde. Detsamma gäller boken om svensk forskningspolitik som är en stark tilläggsmeritering.

Premfors' intresse för policyanalys manifesteras också dels i flera väl skrivna och insiktsfulla översiktsartiklar, dels i några empiriska studier av bl a utvärdering och implementering i statlig verksamhet. Boken om policyanalys är upplagd som en lärobok – och som sådan ett pionjärabete på svenska. Den kan också sägas sammanfatta Premfors' syn på policyanalysens möjligheter och begränsningar och lyfter särskilt fram analysens normativa sidor i handboksfloran oftast försummat problem.

På senare år har Premfors breddat sitt forskningsområde och lämnat policyanalysen till förmån för demokratianalys både teoretiskt i bokmanuset om den starka demokratin och empiriskt i ett projekt om stadsdelsnämnder. I bokmanuset presenterar Premfors tre demokratimodeller – den tunna, den snabba och den starka demokratin som relateras till – hittills – två problem: det meritokratiska och det byråkratiska. Uppläggningsen är originell och framställningen är väl förankrad i teori och

som alltid hos Premfors koncis och välskriven. Gränserna mellan de tre demokratimodellerna är emellertid inte helt klara; den tunna och den starka demokratin är någorlunda klart definierade och låter sig identifieras i tidigare demokratiteori, medan den snabba är mer diffus. Även om manuset är ofullständigt och bitvis skissartat ger det ett tillskott till Premfors' meritering.

Premfors framstår sammanfattningsvis som en produktiv förvaltningsforskare med förmåga till överblick och syntetisering. Han har med stor konsekvens främst bidragit med analyser av kunskap och offentlig politik.

Rothsteins tidiga produktion utmynnar i avhandlingen om den socialdemokratiska staten. Bokens huvudsyfte är att analysera möjligheterna för regeringen att genomföra samhällsförändringar genom de offentliga förvaltningsapparaterna. Tyngdpunkten i avhandlingens empiriska del ligger i analysen av statsapparaternas olika organisering på två politikområden: skol- och arbetsmarknadspolitik. Avhandlingens styrka ligger i den systematiska tillämpningen av stats-, organisations- och implementeringsteori för att förklara skolpolitikens misslyckande och arbetsmarknadspolitikens framgång. Rothsteins argumentering för att arbetsmarknadspolitikens framgång förklaras av kaderorganiseringen och skolpolitikens misslyckande av den professionella byråkratin i SÖ är i sina huvuddrag övertygande. Det kan dock sättas ett frågetecken för jämförbarheten: arbetsmarknadsverket är en helt statlig organisation som kan kontrollera politikens genomförande från topp till botten medan SÖ:s styrning skall tränga igenom kommunerna och skolstyrelserna innan de når skolorna på den implementerande nivån. Detta senare problem behandlas knapphändigt i avhandlingen men får viss belysning i den engelskspråkiga, delvis omarbetade och aktualiserade versionen av avhandlingen. Även med dessa randanmärkningar är avhandlingen och dess engelskspråkiga version en stark merit.

Rothsteins andra huvudarbete är boken om den korporativa staten. Den utgör en konsekvent breddning av avhandlingens problem-

område. Även här tar Rothstein avstamp i stats- och förvaltningsteori nu också kombinerad med modern korporatismteori i historisk-institutionell analys av nio olika politikområden. Teoriavsnitten är mer integrerade än i avhandlingen och styrkan i analysen i än högre grad kopplingen mellan teori och empiri i konkreta fallstudier. På denna punkt skiljer sig också Rothsteins studie fördelaktigt från mängden korporatismstudier som enbart arbetar på makronivå. Rothsteins ger oss en god bild av förvaltningskorporatismens betydelse för politiskt beslutsfattande och implementering. Hans anspråk på originalitet blir dock inte mer trovärdiga för att han inledningsvis proklamerar att syftet är att skjuta i sank den etablerade bilden av förvaltningens ställning i Sverige. Målet för angreppen är Birgersson-Westerståhls översiktliga lärobok och en där inledningsvis presenterad bild av statsskicket som det är tänkt att fungera. Bildens syfte är uttryckligen att strukturera framställningen, inte vara verklighetsbeskrivande som Rothstein påstår.

Rothstein framstår sammanfattningsvis som en uppslagsrik forskare vars främsta talang är förmågan till teoretisk analys i kombination med empirisk tillämpning.

Vid *jämförelsen* mellan Premfors och Rothstein framgår att de i sina val av forskningsområden och angreppssätt har vissa likheter. Båda ägnar sig huvudsakligen åt statlig politik och central förvaltning, även om Premfors under senare år påbörjat forskning om den kommunala nivån.

Vad beträffar deras vetenskapliga skicklighet visad genom egen forskning bedömer jag att Premfors sammantaget har en något större och bredare produktion än Rothstein, även om Rothsteins produktionskurva är starkt stigande.

Kvalitetsmässigt är det svårare att skilja dem åt. Båda är belasta på sina respektive områden – som delvis sammanfaller – och deras studier är väl teoriförankrade. Empiriskt arbetar de med ett komparativt arbetssätt och breda kategorier och integrerar sekundäranalyser av andras studier med egna undersökningar. Ing-

en av dem är djupborrande empiriker med omfattande dataanalyser, men Premfors har i sitt bagage ett par empiriska originalstudier. Rothstein framstår å andra sidan som mer originell i sina teoretiska analyser och tolkningsförsök.

Vad beträffar erfarenhet av att planera och leda forskning så har Premfors ett försteg framför Rothstein. Pedagogiskt är båda väl meriterade men Premfors har en starkare läromedelsproduktion samt längre erfarenhet av forskarutbildning och handledning än Rothstein. Premfors har också en större administrativ meritering.

Sammantaget finner jag Premfors' något större och bredare produktion samt längre erfarenhet utslagsgivande. Jag föreslår sålunda att Premfors utnämns till professor i statsvetenskap, särskilt grundläggande forskning om offentlig förvaltning, styrning och organisation.

Lars Strömberg

4

Vi har funnit att av olika skäl två av de fyra sökande inte kommer ifråga för tjänsten. De två kvarstående sökandena Premfors och Rothstein är båda kvalificerade för professuren. Jag uppfattar sökandena som förhållandevis jämnstarka. Att rangordna dem är därför problematiskt.

Rothstein är en förhållandevis ung sökande. Han har redan hunnit långt på sin vetenskapliga bana. Företrädesvis intresserar han sig för grundläggande makroinriktade problem. Publikationerna går i stor utsträckning in i varandra och visar att Rothstein arbetar stegvis och långsiktigt. Hans intresse för den korporativa staten har vuxit fram ur hans intresse för den socialdemokratiska staten.

Metodiskt sett kännetecknas Rothstein av en jämförande och historisk inriktning. Han är beläst inom sitt intresseområde. På många sätt uppvisar Rothstein en klassisk forskarprofil.

Jag är benägen att uppfatta boken *Den korporativa staten* som det bästa enskilda arbetet i denna konkurrens.

Ur en mer kritisk synpunkt kan man fästa sig vid att den sökande ännu inte kan uppvisa flera av varandra oberoende välgående insatser. Hans metodiska inriktning kan likaså sägas vara förhållandevis snäv. Ändå bör noteras att han övertygande rör sig från teori till empiri.

Premfors uppvisar en rätt flitig och kontinuerlig produktion. Påfallande många av hans inlämnade skrifter är skrivna på engelska och publicerade i internationella tidskrifter. Även Premfors uppvisar en sammanhållen tematisk utveckling som inneburit att han under senare år kommit att sysselsätta sig med mer övergripande frågeställningar i förhållande till sina tidigare intresseområden.

Den sökande rör sig gärna på en förhållandevis konkret policy-nivå i sina empiriska studier. På det teoretiska planet dominerar det syntetiserande. Som sammanfattare av skolbildningar är Premfors imponerande, beläst och klar i sina formuleringar.

Premfors arbetar metodiskt huvudsakligen jämförande och företrädesvis med dokumentmaterial. Det är inte alla gånger klart hur han operationaliserar sina begrepp i tvärvärdiga jämförelser. Den närmaste kvalitativa analysen är därför inte alltid lätt att följa. Premfors uppvisar även flera skrifter som är huvudsakligen beskrivande och som alltså saknar egentliga analyserande inslag.

En *jämförelse* mellan de båda sökande är inte lätt att göra. Premfors är äldre och han har hunnit med mer. Hans produktion är alltså mer omfattande och den har en större tematisk bredd än Rothsteins produktion. Premfors har även en större pedagogisk erfarenhet och han har arbetat inom flera större forskningsprojekt.

I fråga om konsekvens i forskningsinsatsen och beträffande metodiskt kunnande förefaller de sökande vara jämställda. Möjligen kunde man säga att Rothstein präglas av större metodiskt djup än Premfors. Med detta avser jag Rothsteins förmåga att hävda och i sin forskning integrera ett struktur och aktörspek-

tiv. Detta innebär att Rothstein framstår som en något mer originell forskare än Premfors. Rothsteins bok *Den korporativa staten* utgör, som sagt, det bästa enskilda inlägget i denna konkurrens, det oaktat att han i boken i polemiskt nit verkar storma genom redan öppna dörrar beträffande synen på förvaltningens ställning.

Det är dock möjligt att skillnaden i originalitet till Rothsteins fördel inte skall överdrivas. Jag uppfattar Premfors' utveckling under de allra senaste åren som präglad av större självständighet och originalitet än tidigare. Hans diskussion i bokmanuskriptet om den starka demokratin beträffande det han kallar meritokratiproblemet är intressant och pekar på både självständighet och beläsenhet. Premfors' forskarkurva verkar såväl beträffande ämnesområde som originalitet att peka uppåt.

Rothstein har hela tiden intresserat sig för grundläggande problemställningar i den statsvetenskapliga forskningen. Premfors ligger i huvuddelen av sin produktion nära politiken för högre utbildning och forskning. Han ligger, kunde man kanske säga, närmare den konkreta verkligheten. Med detta konstaterande vill jag dock inte förringa relevansen i Rothsteins intresse för de bakomliggande krafterna i samhället. Forskarna uppvisar i detta avseende olika profil. Utmärkande för Premfors är även hans intresse för normativt präglad dis-

kussion som tar sikte på konkreta politikrekommendationer.

Att sammanväga de anförda synpunkterna är besvärligt. Man kunde mena att Rothsteins något större originalitet kunde fälla utslaget. Jag är dock benägen att i detta skede lägga vikt vid Premfors' gedignare erfarenhet. Likaså vill jag framhäva hans större tematiska bredd och omfånget av hans även internationellt gångbara produktion. Positivt är även att hans forskarkurva uppvisar en fördelaktig utveckling under de senaste åren. Fördelaktig är även hans goda överblick över aktuella strömningar inom förvaltningsforskningen. Det fördelaktiga understryks positivt av Premfors' förmåga att klart sammanfatta debatter och skolbildningar inom förvaltningsforskningen.

Allt som allt uppfattar jag alltså de sökande som mycket jämställda. I stöd av de anförda ställer jag dock *Rune Premfors* något framom *Bo Rothstein*. Jag ställer alltså de sökande i ordningsföljden

1. Rune Premfors
2. Bo Rothstein

Krister Ståhlberg